

Bili? Ötesi Stratejilerin Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bili? Ötesi Stratejilerin Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17846>

Özet

Biliş Ötesi Stratejilerin Farklılık Ölçeği (BÖSFÖ), H. Şenay Şen tarafından 2003 yılında gerçekleştirilen bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçeğin temel amacı, ilköğretim okulu beşinci sınıf öğrencilerinin okuma süreçlerinde kullandıkları biliş ötesi stratejilerin farklılık düzeylerini belirlemektir. Ölçek, özellikle okuduğunu anlama becerileri üzerindeki biliş ötesi stratejilerin etkisini incelemek üzere tasarlanmıştır. Ölçek çetidi, geliştirme amaçlarında olan yeni bir psikometrik araç niteliindedir.

Anahtar Kelimeler

Biliş Ötesi Stratejiler, Farklılık, Okuduğunu Anlama, ilköğretim Öğrencileri, Psikometrik Geliştirme, Okuma Eğitimi.

Yazarlar

H. Şenay Şen

Amaç

Ölçeğin birincil amacı, öğrencilerin okuma eylemi sırasında zihinsel süreçlerini ne ölçüde izlediklerini, deşlendirdiklerini ve düzenlediklerini tespit etmektir. Biliş ötesi farklılık, bireyin kendi bilişsel süreçleri hakkındaki bilgisi ve bu süreçleri yönetme yeteneği olarak tanımlanır. Bu bağlamda BÖSFÖ, öğrencilerin okuma öncesinde planlama, okuma sırasında izleme ve okuma sonrasında deşlendirme gibi stratejileri ne kadar bilinçli kullandıklarını ölçmeyi hedefler.

Ölçek, aynı zamanda eğitim araştırmacılarına, biliş ötesi strateji eğitimlerinin ilköğretim düzeyindeki okuduğunu anlama bağarış üzerindeki etkilerini deneysel olarak deşlendirme imkanı sunmak üzere geliştirilmiştir.

Yapı

Biliş Ötesi Stratejilerin Farklılık Ölçeği, **metabiliş** (biliş ötesi) yapıları ölçmeyi amaçlar. Metabiliş genellikle iki ana bileşen altında incelenir: biliş bilgisi (kişinin kendi bilişsel kapasitesi ve stratejiler hakkındaki bilgisi) ve biliş düzenlemesi (bilişsel süreçleri izleme ve yönetme eylemleri).

Bu ölçek, öğrencilerin okuma bağlamında kullandıkları stratejilere odaklanarak, bilişsel süreçlerin farklılık boyutunu detaylandırmaktadır. Tipik olarak bu tür ölçekler, öğrencilerin hangi stratejileri ne sıklıkta kullandıklarını veya bu stratejilerin etkinliği hakkındaki inançlarını sorgulayan maddelerden oluşur.

Geçerlik

Ölçeğin Geçerlik bilgileri kaynakta açıkça belirtilmemiştir ("-"). Ancak, bir doktora tezi kapsamında geliştirilen bir ölçek olduğu için, Şen (2003) tarafından kapsam geçerliği ve yapı geçerliği çalışmaları yapılmış olması beklenmektedir. **Yapı geçerliği**, genellikle faktör analizi yöntemleri kullanılarak ölçeğin kuramsal yapıya doğru bir şekilde temsil edip etmediğini gösterir. Kapsam geçerliği ise uzman görüşleri alınarak ölçek maddelerinin ölçülmek istenen biliş ötesi stratejiler alanını yeterince temsil edip etmediği ile sağlanabilir.

Güvenirlik

Ölçeğin Güvenirlik değerleri kaynakta belirtilmemiştir ("-"). Geliştirme çalışmalarında, **iç tutarlılık güvenirlilik katsayısı** (genellikle Cronbach Alfa) ve test-tekrar test güvenirlilik analizlerinin raporlanması standart bir uygulamadır. Yüksek iç tutarlılık katsayısı, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir. İlgili doktora tezinin incelenmesi, güvenirlilik analizlerinin detaylarına ulaşmak için gereklidir.

Faktör Analizi

Biliş Ötesi Stratejilerin Farklılık Ölçeği, bir geliştirme ölçeği olduğu için, ölçeğin boyutları ve alt faktörlerini belirlemek amacıyla **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** çalışmaları büyük olasılıkla gerçekleştirilmiştir. Bu analizler, öğrencilerin biliş ötesi farkındalıkları oluşturulan farklı strateji grupları (örneğin, planlama, izleme ve değerlendirme alt boyutları) ortaya çıkarması olabilir. Faktör yapısının netleştirilmesi, ölçeğin teorik temellerini güçlendirir ve uygulamada elde edilen puanların yorumlanmasına yardımcı olur.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Öz Bildirim Envanteri)

Format: Kaynakta derecelendirme bilgisi yer almamaktadır ("-"). Ancak, biliş ötesi farkındalık ölçekleri genellikle Likert tipi derecelendirme formatında (Örneğin: "Hiçbir zaman", "Bazen", "Her zaman" gibi) kullanılır.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: İlköğretim Okulu Öğrencileri

Yaş Grubu: İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencileri (Tipik olarak 10-11 yaş grubu)

Popülasyon Detayları: Ölçek, doktora tezinin örneklem grubunu oluşturan ilköğretim beşinci sınıf öğrencileri üzerinde uygulanmak üzere standardize edilmiştir.

Test Metodolojisi: Bilişsel stratejilerin öz-bildirim yoluyla değerlendirilmesi.

Anahtar Kelimeler

Metabilişsel Farkındalık, Okuma Stratejileri, Psikolojik Ölçme, Geçerlik, Güvenirlik, Okuma Eğitimi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yazın Adresi: Ölçek, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanan bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Şinler ve Kullanım: Ölçek, akademik bir çalışmada olan doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım için sorumlu yazar (H. Şenay Şen) ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ücret: Bilinmiyor (Akademik tezlerde geliştirilen araçlar genellikle araştırma amaçlı kullanım için ücretsizdir.)

Test Yılı: 2003

PDF Erişimi: Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [bilis-otesi-stratejilerin-farkindalik-olcegibosfo-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Şen, H. Ş. (2003). *Biliş ötesi stratejilerin ilköğretim okulu beşinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeylerine etkisi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bu teze ve ilgili ölçek çalışmasına [Ulusal Tez Merkezi](#) üzerinden erişim sağlanabilir: [tez.yok.gov.tr](#)

Biliş Ötesi Stratejilerin Farkındalık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içeriğinde mevcut değildir. Detaylı maddeler için yukarıdaki referansta belirtilen doktora tezine başvurulması gerekmektedir.